

Araştırma Makalesi

Temel eğitim kademesindeki Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin değerlendirilmesi: Mardin ili örneği

Evaluation of parents' views on the education process of Syrian students in the basic education stage: Mardin province case

Research Article

Nihal Yıldız Yılmaz*¹

Ahmet Kaplan²

Karamanoğlu Mehmetbey
Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi

Temmuz, 2019
Cilt 1, Sayı 1
Sayfalar: 31-38
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Sorumlu Yazar

Makale Bilgileri

Geliş : 15.05.2019
Kabul : 30.06.2019

Özet

Araştırmanın amacını, Mardin ilinde temel eğitim kademesindeki Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Mardin il merkezinde yaşayan 26 tane Suriye'den göç etmiş ebeveyn oluşturmuştur. Verileri toplama aracı olarak, konu ile ilgili literatür taranarak kuramsal temel oluşturulmuş ve literatür bilgilerinden yararlanılarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu uygulanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre genel olarak geçici eğitim merkezinde Arapça konuşulmasından dolayı problem yaşamadıklarını ve bu açıdan Türk devlet okulunda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerle olan ilişkiler hususunda ise her iki okulun öğretmenleri ile de problemleri olmadığını belirtmişlerdir. Eğitime devam etmek istedikleri yer olarak ise Türk devlet okulunu seçmişlerdir. Araştırma sonucunda ebeveynlerin genel olarak Türk devlet okullarından ve öğretmenlerinden memnun oldukları belirlenmiştir. Başlarda yaşadıkları sorunları artık yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler, geçici eğitim merkezleri, Mardin ili

Abstract

The aim of the study is to evaluate the parental views of the Syrian students in the basic education level in Mardin province. A case study pattern, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group consisted of 26 immigrants from Syria living in Mardin city center. As a means of collecting the data, a theoretical basis was formed by analyzing the literature about the subject and a semi-structured interview form was applied by using literature information. Content analysis was used to analyze the data. According to the findings of the study, they stated that they did not have any problems due to Arabic speaking in the temporary education center and they experienced problems in Turkish public school. Regarding the relations with the teachers, they stated that both schools had no problems with their teachers. They chose Turkish public school as the place they want to continue their education. At the end of the research, it was determined that parents were generally satisfied with Turkish public schools and teachers. The problems they experienced at the beginning were no longer lived.

Keywords: Mardin province, Syrian students, temporary education centers

Karamanoğlu Mehmetbey
International Journal of
Educational Research

July, 2019
Volume 1, No 1
Pages: 31-38
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Corresponding author

Article Info:

Received : 15.05.2019
Accepted : 30.06.2019

¹ Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Education. e-mail: nihalyildizyilmaz@hotmail.com

GİRİŞ

Günümüzde bölgesel çatışma ve krizler ile Asya ve Afrika ülkelerinden Avrupa'ya geçmek için ülkemizi transit bir geçiş alanı olarak kullanma gibi amaçlarla Türkiye'ye doğru bir göç ve nüfus hareketliliği yaşanmaktadır. Bunun yanında gelmeyi planlayanlar hariç ülkemizde bulunan mültecilerin %80'inin kalıcı olacakları düşünülmektedir (Tanrıkulu, 2017). Nitekim 2011 yılının Mart ayında Suriye'de meydana gelen iç savaşın sonuçlarından en fazla etkilenen ülke kaçınılmaz olarak Türkiye olmuştur. Çünkü Suriye'nin ülkemizle sınır komşusu olması ve diğer komşularının da benzer durumda olması sebebi ile Türkiye Suriye'nin diğer komşularından daha yoğun bir göç dalgasına maruz kalmıştır. Ülkemizde sayılarının hızla artmasıyla birlikte mültecilere yönelik bazı çalışmaların yapılması kaçınılmaz olmuştur. Eğitim, sağlık, sosyallik gibi çeşitli alanlarda yapılan bu çalışmalarla mültecilerin ülkemizin günlük hayatına uyum sağlamalarını kolaylaştırmak amaçlanmıştır.

Savaş, kriz gibi acil durumlardan hiç şüphesiz ki en çok etkilenenler çocuklar olmaktadır. Çünkü çocukların kendine özgü birtakım ihtiyaçları vardır ve acil durum zamanlarında bu ihtiyaçları karşılamak güçleşmektedir. Acil durumun en önemli sonucu ise eğitimin kesintiye uğraması olarak değerlendirilebilir. Acil durumlarda eğitim ikincil bir durummuş gibi görülebilmektedir. Oysa eğitim, acil durumlarda eğitimin kurtarma, koruma, rehabilitasyonu destekleyici bir durum olarak görülmeyerek yardım çalışmalarının öncelikli faaliyeti olmalıdır (Türmen, 2012). Ülkemizde Suriyeli mülteci sayısının artması ile eğitim-öğretim yaşında öğrenci sayısında da artış olmuştur. Resmi rakamlara göre 2018 tarihi itibarı ile ülkemizde bulunan Suriyeli mülteci sayısı 3.593.864'tür. Bu sayının 608.702'si 2017-2018 eğitim öğretim yılında ülkemizde eğitime erişimi sağlanan öğrenci sayısıdır. Mülteci öğrenciler resmi devlet okullarında ve geçici eğitim merkezlerinde öğrenimlerini sürdürmektedirler. Ülkemizde var olan geçici eğitim merkezi sayısı ise 224.457 'dir (MEB, 2018).

Ülkemiz, eğitim-öğretim yaşında mülteci öğrenci sayısının artması ve yardım faaliyetlerinde eğitim-öğretimin önemini dikkate alması sebebiyle mülteci öğrencilerin eğitimlerine yönelik olarak bazı yasal düzenlemelere gitmek zorunda kalmıştır. Bunlardan bir tanesi geçici eğitim merkezleridir. Geçici eğitim merkezleri (GEM), okul çağındaki Suriyeli çocuklara ve gençlere yönelik, hem AFAD tarafından 25 ilde oluşturulan kamplarda hem de kamp dışında faaliyet gösteren, Suriye müfredatına bağlı kalarak Arapça eğitim veren ilköğretim ve ortaöğretimi kapsayan eğitim merkezleridir (MEB, 2014). Çeşitli yasal düzenlemeler ile Suriyeli çocukların devlet okullarına kaydının önü açılmış ve GEM'lerin uyum işlemleri yapılarak sisteme dahil edilmeleri ve denetim altına alınmaları sağlanmıştır (Özer, Komşuoğlu & Ateşok, 2016).

MEB tarafından 2014 yılında yayınlanan Yabancılara Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri Genelgesi'nde geçici eğitim merkezleri ile ilgili özetle şu açıklamalara yer verilmiştir:

- GEM'lerde; Türkçe öğretilmesi, yaygın eğitim kurumlarının aracılığı ile mesleki beceri kazandırılması, sosyal ve kültürel içerikli kursların düzenlenmesi ile kurs dışı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Yani esas olan Suriyeli mültecilere ülkemizin günlük hayatına uyum sağlayacak şekilde eğitim verilmesi olmuştur. Bunun yanında bakanlık bütün paydaşlarla işbirliği yapmaya hazır olduğunu belirtmiştir.
- GEM'lerde eğitim-öğretim faaliyetlerine gönüllü olarak destek verecek yabancıların eğitim koordinatörlerince değerlendirilip sonrasında ise denetlenecekleri belirtilmiştir.
- GEM'lerin eğitim öğretim faaliyetlerini yürütecekleri binaların tahsisinin il veya ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından yapılacağı ifade edilmiştir.
- Mültecilere yönelik barınma merkezleri kurulması durumunda paydaşlar ile iş birliği içine girerek il veya ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından GEM'lerin kurulması sağlanacaktır. İl milli eğitim müdürlüğünün önerisi ve valilik onayı ile faaliyetleri koordine etmek amacı ile komisyona personel görevlendirilmesi yapılacaktır.
- Valilik oluru ile kurulacak olan GEM'lerin amacı yabancı öğrencilerin ülkelerinde bıraktıkları eğitimlerine devam edebilmeleri, ülkelerine döndüklerinde ya da ülkemizde ki herhangi bir okula geçip eğitimlerine burada devam etmek istemeleri halinde sene kaybını önleyecek nitelikte olmasıdır.
- GEM'lerde verilecek Türkçe dersleri için; Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı alan öğretmenleri, Sınıf öğretmenleri ve Yabancı dil dersi öğretmenleri arasından görevlendirme yapılması kararı alınmıştır.

Yaklaşık 600.000 civarında Suriyeli öğrenci olması, ülkemizin bu öğrencilere yönelik eğitim çalışmaları yapmasını zorunlu hale getirmiştir. GEM ise Suriyeli mültecilerin çoğunlukta yaşadığı yerlerde ya da genellikle barınma merkezlerinde kurulmuştur. GEM'lerde öğretmenler Suriyeli ve eğitim dilleri Arapça olarak uygulanmıştır. GEM'lerden belirli bir süre sonra ise devlet okullarında eğitim-öğretimlerine devam etmişlerdir. Her iki okulda mülteci öğrenciler için olumlu ve olumsuz yönler içermektedir. Literatür incelendiğinde Suriyeli öğrenciler ile ilgili özellikle son yıllarda pek çok çalışma yapıldığı saptanmıştır. Ancak, bu çalışmaların genellikle öğretmen görüşlerine yönelik olduğu ve çok az GEM'ler ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın Suriyeli ebeveynlerle yapılması literatürde var olan önemli bir boşluğu doldurması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca GEM ve devlet okullarında var olan farklılıkları ortaya çıkarma ile Suriyeli ebeveynlerin düşüncelerini alma noktasında da çalışmanın sonuçlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın amacını, Mardin ilinde temel eğitim kademesindeki Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Çocuğunuzun geçici eğitim merkezinde ve Türk devlet okulundaki ki dil gelişimini nasıl değerlendirirsiniz?

2. Çocuğunuzun geçici eğitim merkezinde ve Türk devlet okulundaki öğrenim sürecinde akranlarıyla ilişkilerini nasıl değerlendirirsiniz?
3. Çocuğunuzun geçici eğitim merkezinde ve Türk devlet okulundaki akademik başarısını nasıl değerlendirirsiniz?
4. Çocuğunuzun geçici eğitim merkezinde ve Türk devlet okulundaki öğretmenleriyle olan ilişkinizi nasıl değerlendirirsiniz?
5. Çocuğunuzun gelecekteki eğitim yaşantısı açısından geçici eğitim merkezinde mi şu anki Türk devlet okulunda mı eğitimine devam etmesini istersiniz?

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, yaşanan güncel bir olay, olgu ya da bir durum hakkında birey veya bir grubun görüşlerinin derinlemesine incelenmesine denir (Johnson & Christensen, 2014; Şimşek & Yıldırım, 2017). Durum çalışması, odaklanmış sorularla, gözlemlerle, yazılı kaynak ve belgelerle betimlemeler yapmayı, tematik temelde mantıksal çıkarımlar yaparak örüntüler oluşturup yorumlamayı amaçlamaktadır (Paker, 2017). Tanımlardan da anlaşılacağı gibi durum çalışması özellikle yaşanan güncel olaylar ile ilgili derinlemesine bir araştırma yöntemi olduğundan dolayı çalışmada kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında öğrencileri eğitim öğretim kademelerinden birisinin içinde yer alan ve Mardin il merkezinde yaşayan 26 tane Suriye'den göç etmiş ebeveyn oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi pek çok durumun, olgunun ve olayın keşfedilmesinde, açıklanmasında fayda sağlamaktadır. Ölçüt örneklemede ise önceden araştırmacı tarafından belirlenen ölçütler dahilinde bütün durumların çalışılması yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2017). Araştırmada ölçüt olarak ebeveynlerin Suriye'den göç etmiş Türkiye'de hem geçici eğitim merkezlerinde ve hem de devlet okullarında öğrenim görmüş çocuklarının olması olarak belirlenmiştir.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		f
Cinsiyet	Kadın	13
	Erkek	13
Sınıf Düzeyi	4. sınıf	2
	5. sınıf	4
	6. sınıf	11
	7. sınıf	6
	8. sınıf	3
Türkiye'ye yerleşme yılı	2013 yılı	12
	2014 yılı	4
	2015 yılı	5
	2016 yılı	5
Anne öğrenim durumu	İlkokul	12
	Ortaokul	11
	Lise	1
	Yok	2
Baba öğrenim durumu	İlkokul	5
	Ortaokul	13
	Lise	7
	Önlisans	1

Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1'de incelendiğinde 13 kadın 13 erkekten oluştuğu, öğrencilerinin sınıf düzeyi olarak şu anda en çok 11 kişi ile 6. sınıfta öğrencileri olduğu sonrasında sırasıyla 7, 5, 8 ve 4. sınıflarda öğrencileri olduğu belirlenmiştir. Türkiye'ye yerleşme yılları incelendiğinde ise 2013 yılında 12 'sinin 2015 ve 2016 yıllarında 5'inin ve 2014 yılında 4'ünün geldiği belirlenmiştir. Anne öğrenim durumları incelendiğinde ise genellikle ilkokul ve ortaokul mezunu oldukları, babaların öğrenim durumlarının ise ortaokul ve lise düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Verilerin Toplaması

Verileri toplama aracı olarak, konu ile ilgili literatür taranmış ve kuramsal temel oluşturulmuştur. Kuramsal temel doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin velilerine yönelik hazırlanan görüşme formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgilerin elde edilmesi amacı ile sorular hazırlanmıştır. İkinci bölümde ise; ebeveynlerin temel eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirmesi amacı ile alt problemler doğrultusunda sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile ilgili bir uzman görüşüne başvurulmuş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra 2 Suriyeli ebeveyn ile pilot uygulama yapılarak dönütler doğrultusunda forma son şekli verilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Ancak gerekli görülen yerlerde dil probleminden dolayı tercümana başvurulmuştur. Görüşme formunun doldurulmasında herhangi bir süre kısıtlaması yapılmamıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinin, nitel araştırma yöntemlerinde yer alan içerik analizi ile yapılmıştır. İçerik analizine uygun olarak kodlamalar yapılmış ve verilen cevaplar doğrultusunda temalar oluşturulmuştur. İçerik analizi yazılı dokümanlar, ses kayıtları, videolar gibi çeşitli iletişim türleri üzerinde yapılan analizler yapılır ve analiz içeriği araştırma soruları ile ilişkilendirilecek bir veri kodlaması ile başlar (Berg & Lune, 2015). Kodlamalar yapılırken katılımcı ifadesinin kısaltması ve numaralandırılması olarak K1, K2, K3 gibi kısaltmalar kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmaktadır. İçerik analizinde dokümanlar 4 aşamada analiz edilir:

1. Verilerin kodlanması
2. Temaların bulunması
3. Kodların ve temaların düzenlenmesi
4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2017).

Araştırmada nitel verilerin güvenilirliğini sağlamak için de iki işlem yapılmıştır. Birincisi, bulgularda her kategoriye temsil edebilecek veriler yorum yapılmadan doğrudan alıntılarla verilmiştir. Diğer güvenilirlik işlemi ise 9 farklı alt probleme ait 26 kavramsal kategorinin altında yer alan ifadelerin söz konusu kategoriye temsil edip etmediğini belirlemek amacı ile uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda bir uzmana iki form verilmiştir. Formlardan ilki oluşturulan 9 alt probleme ilişkin 26 kavramsal kategoriye, ikincisi ise Suriyeli ebeveynlerin öğrencilerin eğitimlerine ilişkin görüşlerine doğrultusunda düzenlenmiş 234 yanıtın yer aldığı listeyi içermektedir. Uzmanın bu iki listeyi kullanarak verilen listedeki 234 yanıt ile 26 kavramsal kategori ile eşleşmesi istenmiştir. Uzman ve araştırmacının yaptığı eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda belirlenen “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) ile hesaplanmıştır. Uzman ve araştırmacının yaptığı eşleşmelerde farklı kategorilerde yer alan cevap bulunmamıştır. Bu durumda, Güvenirlik=234/234+0X100=%100 olarak hesaplanmıştır. Nitel araştırmalarda, uzman ve araştırmacı arasındaki görüş birliği %90 ve üzeri aralığında olduğu zaman güvenilir olarak kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994).

BULGULAR

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda her bir alt probleme ait bulgular bu bölümde sunulmuştur.

İlk alt problem olan “Çocuğunuzun geçici eğitim merkezinde ve Türk devlet okulundaki dil gelişimini nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna ait bulgular şu şekildedir:

Tablo 2.

Geçici Eğitim Merkezindeki ve Türk Devlet Okulundaki Dil Gelişiminin Değerlendirilmesi

DİL GELİŞİMİ AÇISINDAN			
Geçici eğitim merkezi	f	Türk devlet okulu	f
Anadilin Arapça olması	22	Çok iyi gidiyor	14
Fark eden bir şeyin olmadığı	2	Zorlandılar	10
Arapça ve Türkçe karıştı	1	Fark eden bir şeyin olmadığı	2
Hem olumlu hem olumsuz durumlar yaşandı	1		

Suriyeli ebeveynlerden 22 tanesi çocuklarının geçici eğitim merkezinde anadillerinde eğitim verilmesinden dolayı dil gelişimlerinin daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Sadece bir ebeveyn olumsuz görüş belirtirken, fark eden bir şey olmadığını bir kişi, hem olumlu hem de olumsuz yanlarının olduğunu yine bir kişi belirtmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların çocuklarının geçici eğitim merkezindeki dil gelişimlerine yönelik değerlendirmelerinden bazıları ise şu şekildedir:

“Arapça bildiğimiz için çok güzel konuşuyorduk.” (K4)

“Arapça olduğu için sıkıntı çekmedik.” (K14)

“Suriye okulunda okurken Arapça bildiğimiz için sıkıntı çekmedik.” (K17)

Türk devlet okulundaki öğrencilerin dil gelişimleriyle ilgili olarak Suriyeli ebeveynlerin birbirine yakın cevaplar verdikleri görülmüştür. 14 Suriyeli ebeveyn olumlu yanıt verirken 10 Suriyeli ebeveyn olumsuz yanıt vermiştir. 2 ebeveyn ise fark eden bir durumun olmadığından söz etmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların Türk okullarındaki öğrenim süreçlerinde çocuklarının dil gelişimlerine yönelik değerlendirmeleri şu şekildedir:

“Türk okuluna gidince sudan çıkmış balık gibi olduk.” (K4)

“Çok iyi gidiyor.” (K12)

“Türk devlet okulunda okurken Türkçe eğitimi alırken zorlandık ama başardık.” (K15)

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Çocuğunuzun geçici eğitim merkezinde ve Türk devlet okulundaki öğrenim sürecinde akranlarıyla ilişkilerini nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna ait bulgular şu şekildedir:

Tablo 3.

Geçici Eğitim Merkezindeki ve Türk Devlet Okulundaki Akran İlişkilerinin Değerlendirilmesi

AKRAN İLİŞKİLERİ AÇISINDAN			
Geçici eğitim merkezi	f	Türk devlet okulu	f
Aynı dili kullanmadan dolayı iyiydi	23	Öğrencilerle problem yaşanmadı	17
Suriye'nin farklı yerlerinden gelmelerinden dolayı anlaşamıyorlardı	2	Dışlanma gibi problemler yaşandı	8
Fark eden bir şeyin olmadığı	1	Fark eden bir şeyin olmadığı	1

Geçici eğitim merkezinde ders alan öğrencilerin akranları ile ilişkilerinin değerlendirilmesinde ise 23 Suriyeli ebeveyn özellikle aynı dili kullanmalarından dolayı olumlu ilişkiler kurduklarını ifade ederken 2 Suriyeli ebeveyn olumsuz ifadelerde bulunmuştur. Olumsuz ifadeye bulunma nedenleri ise Suriye'nin farklı yerlerinden gelmelerinden dolayı kültür farklılığı olarak belirtmişlerdir. 1 Suriyeli ebeveyn ise her iki durumda da fark eden bir şeyin olmadığını ifade etmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

"Suriye'nin farklı yerlerinden gelen öğrenciler olduğu için anlaşamıyorduk." (K3).

"Kendi ülkenin çocuklarıyla daha iyi anlaşıyorum." (K8)

"Suriyeli öğrencilerle ilişkimiz mükemmeldi." (K20)

Türk devlet okulunda öğrenim görmeleri ile birlikte öğrencilerin akranları ile ilişkilerinin değerlendirilmesinde ise Suriyeli ebeveynlerden 17 tanesi olumlu ilişkiler gösterdiklerini ifade ederken 8 ebeveyn çocuklarının diğer öğrenciler tarafından dışlanmalarından dolayı olumsuz ifadelerde bulunmuşlardır. Suriyeli ebeveynlerden 1 tanesi ise fark eden bir şeyin olmadığını belirtmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların verdikleri yanıtlardan bazıları ise şu şekildedir:

"Bizi sevmeyenler. Çok zorlandık." (K6)

"Türk öğrencilerle kaynaştık. Onları çok seviyorum." (K8)

"Türk çocuklarla biraz zor anlaştık. Şimdi çok iyiyiz." (K17).

Üçüncü alt problem olan "Çocuğunuzun geçici eğitim merkezinde ve Türk devlet okulundaki akademik başarısını nasıl değerlendirirsiniz?" sorusuna ait bulgular şu şekildedir:

Tablo 4.

Geçici Eğitim Merkezindeki ve Türk Devlet Okulundaki Akademik Başarısının Değerlendirilmesi

AKADEMİK BAŞARI AÇISINDAN			
Geçici eğitim merkezi	f	Türk devlet okulu	f
Anadilde eğitim olmasından dolayı başarı iyiydi	22	Öğretmenlerin ilgisinden dolayı başarı iyiydi	16
Eğitimin kötülüğü akademik başarıyı olumsuz etkiledi	3	Anadilde eğitim olmaması nedeniyle başarı kötüydü	8
Fark eden bir şeyin olmadığı	1	Fark eden bir şeyin olmadığı	2

Geçici eğitim merkezinde öğrenim gören mülteci öğrencilerin akademik başarılarının Suriyeli ebeveynler tarafından değerlendirilmesinde ise 22 kişi geçici eğitim merkezlerini olumlu olarak değerlendirmiştir. Hemen hemen bütün cevaplarda anadillerinde yani Arapça eğitim görmelerinin başarılarını olumlu etkilediği şeklinde ifadeler yer almaktadır. 3 Suriyeli ebeveyn ise çocuklarının akademik başarılarında geçici eğitim merkezlerini olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. 1 ebeveyn ise her iki durumda da fark eden bir şey olmadığını ifade etmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların verdikleri yanıtlardan bazıları ise şu şekildedir:

"Kendi dilimizde eğitim alırken çok başarılıydık. Çünkü anlıyorduk." (K4)

"Kendi dilimizde eğitim yaparken konuları daha iyi öğreniyor ve anlıyorduk." (K15)

"Arapçayı anladığımız için başarımız iyiydi." (K17).

Türk devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinden 16 tanesi öğretmenlerin ilgisinin geçici eğitim merkezindeki öğretmenlerin ilgisinden fazla olması sebebiyle olumlu görüş belirtmişlerdir. 8 tane Suriyeli ebeveyn ise eğitimin anadillerinde olmamasından dolayı öğrencilerinin Türk devlet okullarındaki akademik başarılarını olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Her iki okulda da akademik başarı açısından fark olmadığını belirten 2 tane Suriyeli ebeveyn bulunmaktadır. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların verdikleri yanıtlardan bazıları ise şu şekildedir:

"Türk okulunda okuma yazma bilmediğimiz için çok geri kaldık." (K2).

"Başarımız birden çöktü. Çünkü yazılanı anlamıyorduk." (K4).

"Türkçede çok zorlandık." (K17)

Çalışmanın dördüncü alt problem olan "Çocuğunuzun Geçici Eğitim Merkezinde ve Türk devlet okulundaki öğretmenleriyle olan ilişkinizi nasıl değerlendirirsiniz?" sorusuna ait bulgular şu şekildedir:

Tablo 5.*Geçici Eğitim Merkezindeki ve Türk Devlet Okulundaki Veli-Öğretmen İlişkisinin Değerlendirilmesi*

VELİ-ÖĞRETMEN İLİŞKİSİ AÇISINDAN			
Geçici eğitim merkezi	f	Türk devlet okulu	f
Anlaşıyorduk	20	Öğretmenler anlayışı olumlu etkiliyordu	22
Problem yaşıyorduk	6	Öğretmenlerin dışlaması nedeniyle kötüydü	3
		Fark eden bir şeyin olmadığı	1

Geçici eğitim merkezlerinde ebeveynlerin öğretmenleri ile arasındaki iletişimin nasıl olduğu sorusuna ise 20 tane Suriyeli ebeveyn olumlu yanıt verirken 6 tane Suriyeli ebeveyn olumsuz yanıt vermişlerdir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların verdikleri yanıtlardan bazıları ise şu şekildedir:

"Suriyeli öğretmenler bizi bazen dövüyorlardı." (K8)

"Öğretmenlerimiz yetersizdi. Çoğu öğretmen bile değildi." (K14)

"Suriyeli öğretmenlerle sıkıntı yaşamazdık." (K15)

Öğrencilerin şu anda eğitim-öğretim gördükleri Türk devlet okullarında ebeveynler ile öğretmenler arasındaki ilişki hususunda ise 22 Suriyeli ebeveyn olumlu yanıt verirken 3 ebeveyn olumsuz yanıt vermişlerdir. Her iki okulda da herhangi bir fark olmadığını belirten ise 1 Suriyeli ebeveyn vardır. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların 5. alt probleme ait verdikleri yanıtlardan bazıları ise şu şekildedir:

"Bazı Türk öğretmenler önce bizi dışladılar. Bizden umutlarını kesmişlerdi." (K4).

"Türk öğretmenlerle ilk etapta iyi anlaşamadık. Yavaş yavaş alışıyoruz." (K6)

"Türk öğretmenler daha güzel." (K17)

Son alt problem olan "Çocuğunuzun gelecekteki eğitim yaşantısı açısından geçici eğitim merkezinde mi şu an ki Türk devlet okulunda ki eğitimine mi devam etmesini istersiniz?" sorusuna ait bulgular şu şekildedir:

Tablo 6.*Gelecek Eğitim Yaşamlarını Nerede Geçirmek İstediklerinin Değerlendirilmesi*

Gelecek eğitim yaşamları	f
Türk Devlet Okulu	19
Geçici Eğitim Merkezleri ya da Suriye okulları	7

Öğrencilerin gelecekleriyle ilgili olarak 19 Suriyeli aile çocuklarının Türk devlet okullarında eğitim-öğretim hayatlarına devam etmelerini belirtmiştir. Sadece 7 Suriyeli ebeveyn ise çocuklarının eğitim-öğretim hayatının geçici eğitim merkezlerinde ya da Suriye'de herhangi bir okulda sürdürmelerini istediklerini belirtmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların verdikleri yanıtlardan bazıları ise şu şekildedir:

"Türk okulunda okumak isterim. Çünkü savaş bitmeyecek gibi." (K2)

"Suriye'ye gidip kendi dilimde eğitim yapan okulda okumak isterdim." (K6).

"Artık savaş bitmeden ülkemize dönemeyeceğimiz için Türkiye'de okumak isterim." (K14)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bulgularına dayanarak çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Geçici eğitim merkezlerinde öğrencilerin anadilleri olan Arapça ile eğitim-öğretimin yürütülmesinden dolayı dil gelişimlerinin, akran ilişkilerinin, akademik başarılarının ve veli-öğretmen ilişkilerinin genel anlamda daha iyi olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında akran ilişkilerinde farklı yerlerden gelen Suriyeli öğrencilerin kendi içinde de problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Türk devlet okulunda ise başta anadillerinde eğitim olmamasından dolayı ve Türkçeyi çok zor öğrenmelerinden dolayı dil gelişiminde ve akademik başarılarında problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında akran ilişkileri konusunda Türk devlet okullarında dışlandıklarını ancak zamanla bu problemin üstesinden geldiklerini ifade etmişlerdir. Veli-öğretmen ilişkisi noktasında ise Türk devlet okulları ile genel anlamda olumlu ilişkiler kurdukları sonuçlarına ulaşmıştır.

Göktuna Yaylacı, Serpil ve Yaylacı (2017) tarafından yapılan çalışmada farklı toplumsal ve kültürel nedenleri olmakla birlikte kayıt süreci ile ilgili sorunlar, çelişkili uygulamalar, Suriyeli ebeveynlerin yeterli bilgiye sahip olmamaları gibi sebeplerden dolayı devlet okulları yerine daha çok GEM'leri tercih etmektedirler. Bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırıldığında ise Suriyeli ebeveynler daha çok çocuklarının burada yani Türkiye'de eğitimlerine devam etmelerini istemektedirler. Dolayısıyla iki çalışmanın sonuçları örtüşmemektedir. GEM'leri tercih eden ebeveynlerin çocuklarının ise gelecekte çeşitli problemler yaşamaları olası sonuçlar arasında yer almaktadır. Nitekim Özer, Komsuoğlu ve Ateşok (2016) tarafından yapılan çalışmada devlet okulları ve geçici eğitim merkezlerinin kısa vadede mülteci çocuklarının eğitimine katkı sağladığını ancak uzun vadede eğitimin kalitesi ve toplumsal uyuma etkisi tartışma konusudur. Çünkü GEM'lerden mezun olan öğrenciler dil yetersizliği, yükseköğretime adaptasyon, kültürden uzaklaşma gibi önemli sorunlar yaşamaktadırlar.

GEM'lerde çalışan öğretmenlerle aynı dili konuşup aynı kültürden olmalarına rağmen problem yaşadıklarını belirten Suriyeli ebeveynler olduğu araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Ayrıca öğretmenlerin, öğrencilerine fazla disiplinli davrandıkları hatta zaman zaman şiddete başvurdukları yönünde ifadeleri olmuştur. Balkar, Şahin ve Işıklı Babahan (2016) tarafından yapılan çalışmada GEM'lerde çalışan Suriyeli öğretmenlerin çalışma ortamlarını aşırı disiplinli buldukları ve bunun da uyum sorunu yaşamalarına sebep olduğu tespit edilmiştir. GEM'lerde yer alan yönetsel süreci de problem olarak görmektedirler. Bu araştırmanın sonucu ile karşılaştırıldığında ise GEM'de çalışan öğretmenlerin disiplinli bir ortamda çalıştıkları ifadeden yola çıkarak onların öğrencilerine aynı disiplini uyguladıkları sonucuna ulaşılabilir.

Erdem (2017) tarafından yapılan çalışmada öncelikli olarak yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe'nin ve Latin harflerinin öğretilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Kardeş ve Akman (2018) tarafından yapılan çalışma ile Kiremit, Akpınar ve Tüfekçi Akcan (2018) tarafında yapılan çalışmada Türkçeyi öğrenme ve okula uyumla ilgili problemlerin en büyük problemler arasında olduğu tespit edilmiştir. Bulut, Kanat Soysal ve Gülçiçek (2018) tarafından yapılan çalışmada anadili Türkçe olmayan öğrenciler karşısında öğretmenlerinde çözüm önerileri getirmekte zorlandıkları tespit edilmiştir. Türkçe bilmemenin getirdiği problemler doğrultusunda bu araştırmanın sonuçları ile yapılan araştırmaların sonuçları her ne kadar hedef kitle farklı da olsa örtüşmektedir. Türkçe bilmemek her iki taraf açısından da çeşitli problemlere yol açtığı belirlenmiştir.

Kiremit, Akpınar ve Tüfekçi Akcan (2018) tarafında yapılan çalışmada öğretmenlerin en büyük problemlerinin ise Suriyeli öğrenciler ile iletişim kuramamaları olduğunu belirtmişlerdir. Başar, Akan ve Çiftçi (2018) tarafından yapılan çalışmada dil sorunundan dolayı iletişim kuramamanın en büyük problem olduğunu tespit etmişlerdir. Bu araştırmanın sonucu ile yapılan araştırmanın sonuçları katılımcıların farklı olmasına rağmen örtüşmektedir. İletişim karşılıklı gelişen bir olgu olduğu için her iki taraf açısından da problem olarak görülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda şu öneriler getirilebilir:

- Türk devlet okullarına devam edecek öğrencilere dil gelişimi açısından ve akademik başarı açısından öncelikli olarak Türkçe eğitiminin tam anlamıyla verilmesi sağlanmalıdır.
- Suriyeli öğrencilerin Türk devlet okullarına ya da geçici eğitim merkezlerine devam ederken akran ilişkileri hususunda öğretmenler gerekli özeni göstererek problemlerin en aza indirgenmesini sağlayabilir.
- Öğretmenlerin Suriyeli velilerle iletişim noktasında daha anlayışlı davranmaları sağlanabilir.
- Geçici eğitim merkezleri, Türk devlet okullarına geçişte uyum süreci açısından bir basamak olarak kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Balkar, B., Şahin, S., & Işıklı Babahan, N. (2016). Problems Confronted By Syrian Teachers Working at Temporary Education Centers (TECs)/Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) Görev Yapan Suriyeli Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(6), 1290-1310.
- Başar, M., Akan, D. & Çiftçi, M. (2018). Mülteci öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1571-1578.
- Berg, B. L. & Lune, H. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Zeynel Ersin Özcan (Çev.). İçerik Analizine Giriş. Hasan Aydın (Çev. Ed.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bulut, S., Soysal, Ö. K., & Gülçiçek, D. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Türkçe Öğretmeni Olmak: Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1210-1238.
- Erdem, C. (2017). Sınıfında Mülteci Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Öğretimsel Sorunlar ve Çözümüne Dair Önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- Göktuna Yaylacı, F., Serpil, H., & Yaylacı, A. F. (2017). Paydaşların gözünden mülteci ve sığınmacılarda eğitim: Eskişehir örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 22, 101-117.
- Johson, B. & Christensen, L. (2014). Eğitim Araştırmaları: Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar. Ali Türkoğan (Çev.) Nicel, Nitel ve Karma Araştırma. Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.) Ankara: Eğiten kitap.
- Kardeş, S. & Akman, B. (2018). Suriyeli Sığınmacıların Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 17(3).
- Kiremit, R. F., Akpınar, Ü., & Tüfekçi Akcan, A. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Okula Uyumları Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Kastamonu Education Journal*, 26(6).
- MEB. (2014). Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yabyonegiogr_1/yabyonegiogr_1.html
- MEB. (2018). Geçici Koruma Kapsamı Altındaki Öğrencilerin Eğitim Hizmetleri. https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_05/23115755_21-05-2018_Ynternet_BYlteni.pdf
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Nitel Veri Analizi. Trans. Ed. Sadegül Akbaba ve Ali Ersoy, 2016, Ankara: Pegem Akademi.

- Özer, Y., Komsuoğlu, A. & Ateşok, Z.Ö. (2016). Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4 (37), 76-110.
- Paker, T. (2017). Durum çalışması. Fatma Nevra Seggie & Yasemin Bayyurt (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye'de yaşayan Suriyeli çocukların eğitim sorunu ve çözüm önerileri. Liberal Düşünce Dergisi, 22(86), 127-144.
- Türmen, T. (2012). Afet zamanlarında eğitim: Eğitim izleme raporu. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi (ERG).
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2017). Nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.